

16.9.2002

1410/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Tarkastaja Kristian Holman

VÄHÄISEN LIIKENNEONNETTOMUUDEN TUTKIMINEN

1

KANTELU

A arvostelee --- eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Vihdin kihlakunnan poliisiviranomaisten menettelyä --- tapahtuneen liikenneonnettomuuden selvittelyssä.

A kertoo, että tapahtumapaikalla ollut poliisipartio oli antanut onnettomuuden osapuolille ohjeet sopia asia tapahtumapaikalla ja maksaa itse omille ajoneuvoillensa syntyneet vauriot. A:n mukaan poliisit olivat olleet haluttomia selvittämään ja suorittamaan mahdollista esitutkintaa asiassa.

2

SELVITYS

Selvityksen asiassa ovat antaneet ylikonstaapeli B ja vanhempi konstaapeli C. Vihdin kihlakunnan poliisipäällikkö --- antoi lausunnon. Lausunto ja selvitykset ovat kantelupäätöksen liitteenä.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Vihdin kihlakunnan poliisipartio oli saanut --- tehtävän mennä Vihdintielle Nummelaan, jossa oli tapahtunut liikenneonnettomuus kahden henkilöauton välillä. Tapahtumapaikalla ilmeni että onnettomuus oli tapahtunut kahden henkilöauton välillä Vihdintien läheisellä pysäköintialueella.

Selvityksen mukaan onnettomuus oli tapahtunut toisen henkilöauton kuljettajan avatessa ajoneuvonsa oven saman aikaisesti kun toinen tämän viereen pysäköity henkilöauto oli peruuttanut pois tuakseen pysäköintiruudusta. Osapuolilla oli erimielisyyttä siitä, kumpi oli syyllinen tapahtuneeseen onnettomuuteen. Osallisilla oli erimielisyyttä siitä, kumpi oli tapahtunut aiemmin: henkilöauton oven avaaminen vai toisen henkilöauton liikkeelle lähteminen (peruuttaminen). Osapuolet halusivat, että poliisi ratkaisisi tapahtumapaikalla syyllisyyskysymyksen.

Paikalle tulleen poliisipartion ylikonstaapelin B:n antaman selvityksen mukaan poliisi oli todennut tapahtumapaikalla osallisille, että poliisi ei voi tehdä oikeudellisia ratkaisuja tarkoittaen mahdollista kannanottoa syyllisyyteen, vaan että ne tehtäisiin Lohjan käräjäoikeudessa, jos osalliset haluavat tehdä asiasta rikosilmoituksen. B:n mukaan kumpikaan osapuoli ei ollut halunnut tehdä asiasta ilmoitusta, eikä tapaus ollut B:n mukaan niin selvä, että poliisipartio olisi voinut suositella jommallekummalle osapuolelle syyllisyyden myöntämistä.

Vanhemmankonstaapelin C:n mukaan onnettomuus oli tapahtunut yleiseen liikenteeseen käytetyllä yksityisellä alueella ja syntyneet vauriot olivat olleet vähäiset. Näistä edellä mainituista syistä poliisipartio katsoi, ettei kumpikaan osallisista ollut syyllistynyt rikoslain 23 luvun 1 §:n mukaiseen liikenneturvallisuuden vaarantamiseen. B:n mukaan poliisi ei ottanut tapahtumapaikalla kantaa mahdolliseen syyllisyyskysymykseen, vaan neuvoi osapuolia menemään vakuutusyhtiöön tai muuten sopimaan asian.

Asiasta oli kirjattu ns. tehtävälmoitus, josta ilmenevät mm. osallisten henkilötiedot sekä poliisin suorittamat toimenpiteet. Tehtävälmoituksessa olevaa mainintaa siitä että molemmille osapuolille olisi annettu tapahtumapaikalla huomautus, voidaan pitää saatujen selvitysten perusteella virheelisenä.

3.2

Oikeudellinen arviointi

3.2.1

Oikeusohjeet

Esitutkintalain 2 §:n 1 momentin mukaan poliisin on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty. Pykälän 2 momentin mukaan esitutkinta voidaan jättää toimittamatta sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä, mikäli asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia. Poliisimies voi kuitenkin antaa tällaiseen rikokseen syyllistyneelle huomautuksen.

Tieliikennelain 104 §:n mukaan poliisimies voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa liikenne rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen, mikäli rikkomus on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen.

3.2.2

Kannanotto

Toimenpiteestä luopumisen sekä huomautuksen antamisen yleisenä edellytyksenä on, että rikosta on olosuhteet huomioonottaen pidettävä kokonaisuudessaan vähäisenä. Käytännössä tämä edellyttää sitä, että rikoksella aiheutettu vaara ja syntynyt vahinko jäävät vähäisiksi. Kokonaisuutta arvioidessa voidaan myös syyllisyyteen vaikuttavat seikat ottaa huomioon.

Poliisin toimenpiteisiin ryhtymättä jättämisen peruste riippuu siitä, onko asiassa syyllistytty rikoslain 23 §:n 1 momentista ilmenevään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen vai sen lievempään tekoon, tieliikennelain 103 §:ssa säänneltyyn liikenne rikkomukseen. Saadun selvityksen perusteella vaikuttaisi siltä, että asiassa tulisivat sovellettavaksi liikenne rikkomusta koskevat säännökset, jolloin toimenpiteistä luopuminen tapahtuisi tieliikennelain 104 §:n nojalla.

Poliisimiehellä on jossain määrin harkintavaltaa sen suhteen, milloin hän jättää ryhtymättä mihinkään toimenpiteisiin tai tyytyy antamaan huomautuksen ryhtymättä enempään. Asiakirjoihin liitetyn Päike-merkinnän mukaan asiassa olisi annettu kaksi suullista huomautusta. Selvityksissä ei kuitenkaan ole niistä mainintaa. Huomautuksen antaminen olisi asian epäselvyys huomioon ottaen ollutkin kritiikille altis ratkaisu. Saatu selvitys huomioonottaen katson, että poliisi ei tässä tapauksessa ole ylittänyt tai käyttänyt väärin tuota harkintavaltaansa.

Asiassa olisi kuitenkin perustellusti voitu päätyä toisenkinlaiseen ratkaisuun.

Tapahtumatietojen perusteella on pääteltävissä, asianomaiset ovat nimen omaan kutsuneet poliisin paikalle selvittämään asiaa. Osallisilla on ollut perusteltu syy odottaa, että poliisi joko tutkisi asian tai antaisi ohjeita miten asian kanssa tulee menetellä. He olivat kutsuneet poliisin juuri saadakseen selvyuden siitä, kumpi on vastuussa vahingoista.

Puheena olevassa asiassa poliisi ei ole kyennyt tapahtumapaikalla ratkaisemaan, kumpi onnettomuuden osapuolista oli syyllistynyt johonkin moitittavaan tekoon, eikä osapuolten kesken ilmennyt myöskään mahdollisuutta sovinnon tekemiseen. Tällaisessa tapauksessa käsitykseni mukaan olisikin ollut parempi menetellä niin, että asiasta olisi kirjattu välittömästi tapahtuman jälkeen ilmoitus ja asiassa olisi suoritettu esitutkinta tai suppea esitutkinta lisäselvityksen saamiseksi asian vähäisyydestä huolimatta. Tällöin myös asian mahdolliselle myöhemmälle selvittelylle olisi saatu luotettavampi perusta sekä voitu antaa osallisille parempaan tietopohjaan perustuvaa apua mm. korvauksen hakemisessa.

Toisaalta ymmärrän myös poliisin pyrkimyksen saada tämänkaltaisissa tapauksissa aikaan sovinto osapuolten kesken. Pyrkimys sovinnollisuuteen ei saa kuitenkaan vaarantaa osapuolten oikeusturvaa.

3.3

Toimenpiteet

Saatan edellä mainitun käsitykseni syyllisyyskysymyksen suhteen kiistanalaisen liikenneonnettomuuden asianmukaisen tutkimisen ja kirjaamisen tarpeellisuudesta Vihdin kihlakunnan poliisilaitoksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni kihlakunnan poliisipäällikölle.

Kantelukirjoituksen liitteet palautetaan oheisena.